

דעות אחרונות

31.8.2014

דניאל פרידמן • היום שאחרי

לא ניצחנו, אבל...

השלישייה שהובילה את מבצע צוק איתן טרחה להסביר לנו – ונדרשה הסברה יסודית כי כנראה לא הבנו – שניצחנו ניצחון גדול וחמאס הוכה קשות. זוהי ללא ספק פרשנות יצירתית, תחום שיש בו לישראל מומחיות מיוחדת. הצרה היא שכאשר העובדות הגלויות לעין טופחות בפניה של פרשנות זו, היא מתגלה כתלושה מהמציאות.

העובדה הבסיסית היא שחמאס לא רק שהחזיק מעמד 50 ימי לחימה, אלא שהוא המשיך לירות בקצב מטורף עד ליום הלחימה האחרון, שהפך עבורנו לאחד הטרגיים ביותר בלחימה זו. לאור זאת, כיצד ניתן לטעון שחמאס הוכה או שנפגעה יכולת הלחימה שלו?

לכך מצטרפות העובדות שבמבצע זה ספגה ישראל אבדות בשיעור העולה הרבה על אבדותיה במבצעים הקודמים ברצועה ונגרם לה נזק כלכלי אדיר שיחלוף זמן רב עד שנתאושש ממנו. למעשה, ברור שהתוצאות הצבאיות בעמוד ענן, שהתקיים בתקופת ממשלת אולמרט, היו טובות לאין ערוך מאלה של המבצע הנוכחי ושיחסי הכוחות הצבאיים השתנו מאז לרעת ישראל.

מספרים לנו שתשתיות חמאס נפגעו. גם זה טיעון לא משכנע. חמאס ימלא בהדרגה את מלאי הרקטות שלו, כשם שישראל תחדש את מלאי הפצצות שלה. גם את המנהרות שפוצצו יוכל חמאס לחפור מחדש. התשתית העיקרית של חמאס, המהווה את מקור כוחו, היא שלטונו ברצועה. שלטון זה נשאר בידיו.

אולם מבצע זה שונה מקודמיו בכל הנוגע להיקף הנזקים החומריים שנגרמו ברצועה. תשתיות החשמל והמים נפגעו, בתים רבים נהרסו ולעשרות אלפי תושבים אין לאן לחזור. אין פירוש הרבר שלא הייתה לכך הצדקה. בית חולים שיוויים ממנו הופך מטרה צבאית, וכך גם דירה המשמשת פתח למנהרה ורביקומות המאכסן מפקדת חמאס. אולם התוצאה היא שתושבי עזה (בצד תושבינו בעוטף עזה) הפכו לקורבנות העיקריים של המבצע, והשאלה היא כיצד ישפיע הדבר על התנהלות חמאס בעתיד.

מצד אחד חמאס משתמש באזרחים ובמתקנים אזרחיים כמגן אנושי וכבסיס לפעולותיו. הוא אף מפיק יתרון מכל פגיעה בהם המשמשת לו לצורך תעמולה. מהצד האחר הוא השליט הדיקטטורי ברצועה: שלטונו איננו תלוי ברצונם הטוב של העזתיים ומובטח בכוח הטרור והטלת האימה.

אך יחסם של שלטונות דיקטטוריים לאוכלוסייתם אינו אחיד. יש כאלה המתעללים בה ללא גבול, כפי שעושה הדיקטטור הצפון-קוריאני, ויש דיקטטורות המגלות יתר התחשבות בצורכי התושבים.

ייתכן שחיובאללה (שבידו שלטון חלקי בלבד), שייך לקטגוריה זו, ואפשר מאוד שההבנה שחדרה אליו, שאפילו תקרית גבול "קטנה" עלולה לגרום התלקחות שתפגע באוכלוסייה שבשליטתו, היא אחד הגורמים שהביא לשקט היחסי בעקבות מלחמת לבנון השנייה.

ייתכן שחמאס שייך לקטגוריה דומה והמערך החברתי והתרבותי שבמסגרתו הוא פועל מחייב אותו להתחשב ולו חלקית, באוכלוסייה שתחת מרותו. במקרה כזה יתברר לו שהטקטיקה של שימוש באזרחים ובמתקניהם כמגינים חיים, שהוכחה עד עכשיו כיעילה למדי מנקודת ראותו, פועלת כבומרנג ומחירה כבד יותר ממה שחמאס מוכן לשאת.

אם אמנם כך הדבר, אפשר שהתוצאות הקשות של צוק איתן עבור תושבי עזה ישמשו עבור חמאס גורם מרסן לעתיד, לפחות לפרקמן ממושך יותר מזה שהורגלנו אליו בעבר. ■